

РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-03>
УДК 35.078

Соколік Лариса Олексіївна,
аспірантка
навчально-наукового інституту «Інститут публічної служби та управління»
Національного університету «Одеська політехніка»,
пр. Шевченка, 1, 65044, м. Одеса, Україна
e-mail: sokoliklarysa@gmail.com <https://orcid.org/0000-0001-7436-9749>

КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ ВИКОРИСТАННЯ CROWD-ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Анотація. Метою статті є концептуальне обґрунтування чинників, умов, обмежень щодо впровадження crowd-технологій в діяльність органів місцевого самоврядування. Доведено, що реалізація crowd-технологій як прояв публічно-приватного управління передбачає наявність низки умов, необхідних для їх запровадження у практику місцевого самоврядування. Серед них визначено: нормативно-правове забезпечення crowd-технологічної діяльності; узагальнення досвіду (позитивного чи негативного) crowd-технологій; коректне визначення об'єктів crowd-технологій; інституціоналізація громадського актора, зацікавленого у crowd-технологіях; формування у населення громадянських компетентностей як властивостей індивіда, соціалізованого під впливом громадянського суспільства; забезпечення інформаційної доступності практик, пов'язаних із прийняттям рішень органами місцевого самоврядування, а також щодо адміністративних послуг, що надаються ними та комунальними установами й підприємствами; прояв лояльності органів місцевої влади до організації роботи за моделлю crowd-технологій, готовність їх керівників та службовців до співпраці з громадськістю; формування інтегрованих програмних продуктів для органів місцевого самоврядування, що ґрунтуються на засадах вільного програмного забезпечення.

Ключові слова: *місцеве самоєрядування, децентралізація врядування, технології управління, crowd-технології, електронне врядування.*

Як цитувати: Соколік Л. О. Ключові чинники використання crowd-технологій в діяльності органів місцевого самоврядування України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2023. № 1 (62). С. 40–58. DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-03>

In cites: Sokolik, L.O. (2023). Key factors of using crowd-technologies in the activities of ukrainian local self-government bodies. *Pressing Problems of Public Administration*, 1 (62), 40–58. DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-03> [in Ukrainian].

Постановка проблеми у загальному вигляді. Покращення системи публічного управління передбачає впровадження нових інформаційних технологій в різні сфери суспільного життя та зміну комунікаційних та соціальних парадигм. Важливим чинником цього процесу є більш активне залучення громадян до врядування. Участь громадян у суспільному житті та процесі прийняття публічних рішень стає одним із основних напрямків розвитку системи демократичного врядування. Це включає різноманітні аспекти публічного управління і передбачає, що різні групи населення можуть визначати пріоритетні напрями суспільного розвитку через свої запити і потреби. Ефективне застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме вирішенню цього завдання.

Саме тому у всьому світу зростає інтерес до мережевої колективної діяльності, включення нових учасників та професіоналів до експертної спільноти, які пропонують своє бачення суспільних проблем. Створення громадських інформаційних сервісів призвело до появи різних явищ, таких як crowd-технології, мудрість натовпу, співучасть та громадянська підтримка, які інтерпретуються досить по-різному. Основна ідея цих технологій полягає у можливості залучення великої кількості людей до активної участі у процесі прийняття рішень та спільної роботи. Варіативність такої творчості охоплює широкий спектр напрямків, починаючи з простих дій, таких як повторне використання наявних знань та збирання контент-об'єктів (медійних матеріалів, посилань тощо), і закінчуючи більш складними завданнями, такими як створення спільних документів, публікацій та стандартів.

Використання crowd-технологій має сприяти глибоким змінам у всій системі управління, збільшенню її раціональності та ефективності, а також подолання недовіри суспільства до влади. Особливу увагу слід приділити вирішенню цієї проблеми також на рівні інституту самоврядування, як на місцевому, так і на регіональному рівнях.

Впровадження та розробка crowd-технологій у процесі здійснення місцевого самоврядування обумовлено кількома факторами. По-перше, сучасні управлінські проблеми є настільки складними, що їх вирішення неможливе без активної участі громадян. По-друге, процес врядування стає дедалі дорожчим і складним, тоді як crowd-технології пропонують більш економічно ефективний варіант здійснення управління з мінімальними витратами ресурсів. По-третє, у нестабільному суспільстві дедалі все більшу роль відіграє інтелектуальний потенціал, ідея якого є основою crowd-технологій.

Проте на рівні місцевого самоврядування часто зберігаються традиційні, неефективні бюрократичні структури та методи управління, які не дозволяють достатньо конкурувати в суспільстві, що глобалізується, і неефективно використовують людський капітал для поліпшення якості життя та модернізації соціальної структури. Концепція crowd-технологій, яка акцентує увагу на технологічній участі мешканців громад у здійсненні самоврядування, досі доволі важко сприймається не лише працівниками виконавчих органів місцевого самоврядування, а й значною частиною населення, яке звикло до патерналістської взаємодії влади й суспільства та часто виправдовує свою пасивність посиланнями на неможливість змін або зайву ресурсну витратність.

Отже, важливість дослідження проблеми визначення чинників використання crowd-технологій в діяльності органів місцевого самоврядування обумовлена такими факторами:

- crowd-технології є затребуваним соціальним ресурсом для громадян та органів місцевого самоврядування;
- необхідністю пошуку нових підходів щодо визначення особливостей використання crowd-технологій в контексті новітньої України;
- потребою розробки методів підвищення ефективності crowd-технологій в органах місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиліття в сучасній літературі, що присвячена публічному управлінню, почалися спеціальні дослідження щодо використання crowd-технологій, як на рівні інститутів, так й у секторальних практиках. Однак окремі елементи цього феномена тією чи іншою мірою вивчалися в контексті осмислення філософських, соціальних, економічних та політичних проблем суспільства. У науковому співтоваристві досі відсутнє ясне визначення феномену crowd-технологій та їх складових – crowd-практик, незважаючи на різноманіття досліджень, в яких представлені різні ідеї, що обґрунтовують їх застосування в публічному управлінні. Існуючі дослідження дозволяють назвати кілька основних підходів до розуміння crowd-технологій: політичний, управлінський, маркетинговий, фінансово-економічний та інформаційний.

У сфері політики crowd-технології можуть бути застосовані як політичний інструментарій, що дозволяє мобілізувати та активізувати громадянське суспільство. Вони можуть бути використані для збирання зворотного зв'язку та думок населення, розробки політичних платформ та програм, а також для вирішення конкретних завдань та проблем. У дослідженнях Гвоздецького А. [2], Голки В. [3], Динник І. [6], Ковбасюка Ю. [9] та ін. звертається увага та те, що застосування crowd-технологій у сфері публічної політики має наступні переваги:

– використання crowd-технологій дозволяє залучити широку аудиторію, включаючи тих, хто зазвичай не є активним у політиці, до участі у політичному процесі. Це сприяє підвищенню громадської участі та різноманітності думок;

– crowd-технології також надають можливість отримувати зворотний зв'язок та думки від широкої аудиторії, що допомагає політичним діячам та організаціям отримувати більш повне уявлення про потреби, очікування та проблеми своїх виборців;

– застосування crowd-технологій у політиці може бути спрямоване на залучення громадян до розробки політичних платформ, програм та прийняття рішень. Збір ідей та експертної думки дозволяє створити більш репрезентативні та ефективніші політичні стратегії;

– crowd-технології сприяють збільшенню прозорості та відкритості у політиці. Залучення широкої аудиторії до прийняття рішень допомагає знизити ризик корупції та лобіювання.

Управлінський підхід до crowd-практик описує їх як інструменти для вирішення управлінських завдань та регулювання життя організацій різного роду, у т.ч. публічних. У цій концепції crowd-технології розглядаються лише як засіб виявлення ідей, які можуть бути використані при розробці та прийнятті управлінських рішень. Подібний підхід представлений в працях таких дослідників, як Ганущин С. [1], Дячкової Д. [7], Кравцова О. [11], Нищенко О. [13].

Маркетинговий підхід до crowd-технологій розглядає їх як модель взаємодії зі споживачем. До цього напряму можна віднести роботи Косенко О. [10],

Полтораки К. [17], Рожук Я. [19]. У цій концепції диференціація процедур є найхарактернішою рисою crowd-технологій. Незалежно від складності поставлених завдань, кожна з них розбивається на більш прості одиниці роботи, які можуть бути виконані одним із учасників певної crowd-технології. «Неформалізована громадськість» робить свій внесок у crowd-технології через волонтерську активність (неоплачувану роботу), матеріальні ресурси, включаючи грошові, а також з використанням своїх унікальних знань та навичок.

Фінансово-економічний підхід ґрунтується в основному на такому явищі як crowd-фандинг. У його контексті crowd-практики розглядаються як взаємини суб'єктів економічного простору. Цей напрямок представлений роботами Грабчак О. [4], Рудь О., Снитюк О., Бережної А. [20], Ситник Н. [21]. У зазначених роботах акцентується увага на тому, що crowd-технології не зводяться до взаємодії суб'єктів господарської діяльності й не вичерпуються економічними практиками. Особливо наочно це має прояв на рівні місцевого самоврядування, де вирішується комплекс соціальних завдань.

Інформаційний підхід до crowd-технологій розглядає їх як засіб обміну інформацією та управління знаннями. Цей обмін інформацією справді відіграє важливу роль у застосуванні crowd-технологій. Однак інформаційний підхід відбиває швидше інструментальний, а не змістовний аспект їх використання. Підхід, зосереджений на інформації, не враховує конкретних цілей, для яких може бути застосовані crowd-технології і залишає їх за межами дослідження (див., напр.: [12]).

Все більше уваги приділяється crowd-технологіям як засобам вирішення суто місцевих проблем, з акцентуацією уваги на управлінні містом. На обґрунтовану думку Філіппової В. crowd-технології дозволяють залучати ширшу аудиторію молодих громадян та підтримувати ініціативи розвитку територіальних громад. Однак, популяризація crowd-технологій та подальший їх розвиток, як засіб залучення громадян до вирішення питань місцевого розвитку в Україні потребує формування законодавчої бази і відповідного правового поля, розроблення «дорожньої карти» здійснення crowd-технологій для реалізації місцевих ініціатив, створення механізмів мінімізації ризиків, розвиток crowd-технологічної інфраструктури, створення громадських структур для розвитку проєктів місцевого розвитку, відкритих на crowd-технологічних платформах [22].

Як зазначають Карий О. та Панас Я. crowd-технології – це поєднання ідеї самопомочі і сучасних технологій для вирішення місцевих проблем за широкої участі громадськості. Успішність місцевих crowd-проєктів залежить насамперед від величини соціального капіталу громади, який, у свою чергу, залежить від досвіду громади у спільному вирішенні своїх проблем. Аналіз реалізованих crowd-проєктів місцевого розвитку дозволило їм дійти до висновку, що для їх реалізації організатори мають чітко усвідомлювати, як залучити і утримати добровольців під час реалізації проєкту, що добровольці можуть зробити і як опрацювати отримані пропозиції. На їх обґрунтовану думку, використання crowd-технологій для вирішення місцевих проблем не знімає потреби у виділенні особи чи групи осіб в органі місцевого самоврядування, яка буде опікуватися запропонованими проєктами [8].

Незважаючи на відмінності у зазначених підходах, їх прибічники об'єднані загальним розумінням crowd-технологій як способу взаємодії між суб'єктом і об'єктом за допомогою сучасних інформаційно-комунікативних

систем та можливостей, що надаються соціальними мережами. При цьому у змістовному відношенні в літературі зазвичай виділяють такі crowd-технології як crowd-технології, crowd-фандинг, crowd-рекрутинг, crowd-креашен тощо.

Метою статті є концептуальне обґрунтування чинників, умов, обмежень щодо впровадження crowd-технологій в діяльність органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Узагальнюючи розробку проблеми crowd-технологій в різних підходах, можна визначити їх найбільш значущі характеристики:

- crowd-технології – відносно нова управлінська практика;
- це соціальна технологія громадської участі, що здійснюється із застосуванням інтелектуальних можливостей великої кількості людей із розподілом процесу на окремі частини;
- це досвід соціально-мережевого вирішення завдань управління;
- це спроба створити та використовувати в управлінні систему людина-машина.

Однак найбільш істотний висновок полягає в тому, що в усіх вищезазначених підходах акцент робиться на описі crowd-технологій, як механізму, що застосовується головним чином у бізнес-середовищі. На наш погляд це не обґрунтовано обмежує його трактування. Ми вважаємо, що crowd-технології можуть бути застосовані на різних рівнях та в різних секторах організації суспільства. Одним із них є рівень місцевого самоврядування.

Під crowd-технологіями в місцевому самоврядуванні нами розуміється різновид соціальних технологій залучення «неформалізованої громадськості» в управлінський процес на основі публічної оферти, що здійснюється органами місцевого самоврядування і передбачає використання інтелектуального потенціалу та мережевих спільнот для вирішення суспільно значущих проблем без укладання трудових угод. Головна особливість crowd-технологій в місцевому самоврядуванні полягає в тому, що проекти, які реалізуються в рамках даних технологій, як правило, не носять комерційного характеру, але націлені на вирішення соціальних проблем. Більше того, розвиток місцевих crowd-технологій сприяє подоланню соціально-економічних, політичних, культурних обмежень доступу до соціальних знань, що створює передумови для відтворення інтелектуального капіталу. Крім того, оскільки crowd-технології спираються на довіру суб'єктів взаємодії у соціальних мережах, вони виступають фактором формування та зміцнення довіри, як основної складової соціального капіталу територіальної громади.

Можливість застосування в місцевому самоврядуванні crowd-технологій пов'язана з розвитком діалогових інтернет-майданчиків, соціальних мереж, що призвело до оновлення засобів управління. Соціальні та економічні виклики є різноманітними і виникають на різних рівнях і в різних сферах суспільного розвитку. Найчастіше громадяни, експерти та громадські організації оперативніше та ефективніше, аніж традиційна бюрократична система здатні діагностувати їх появу, знаходити і пропонувати принципово нові, оптимальні рішення проблем, що склалися, прогнозувати підсумки проведення тих чи інших заходів. Органи місцевого самоврядування можуть використовувати можливості громадянського суспільства, розширюючи форми та види участі громадян, залучаючи їх до управління для покращення якості життя населення територіальних громад.

Ідея впровадження crowd-технології у місцеве самоврядування спирається на встановлені спеціальними дослідженнями та через спостереження існуючих тенденцій, які свідчать, що мешканці територіальних громад хочуть більше розуміти, що відбувається в управлінні на рівні їх поселень, розраховують, що витрати за послуги будуть мінімальними, а якість їх високою. Це, у свою чергу, має призвести до необхідності забезпечення зрозумілості роботи органів місцевої влади, прозорості процедур розробки та ухвалення рішень, відкритості бюджетного процесу, доступності послуг. Саме підзвітність, інформаційна прозорість та зрозумілість дій органів місцевого самоврядування формують довіру громадян до системи місцевого самоврядування та її представників.

Зрозуміло, якщо громадянський інтерес до участі в управлінні не є вираженим або виражений недостатньо (що часто має місце на практиці), місцева влада здатна замикатися у своїх корпоративних інтересах. Ідея суспільної оферти в даному випадку набуває імітаційного характеру, а crowd-технології стають ексклюзивною практикою, участь у яких беруть одиниці ентузіастів.

У контексті глобальних тенденцій, пов'язаних з інтенсифікацією інформаційно-комунікаційних взаємодій за наслідками, у т.ч. подій 2014 р. та у зв'язку із обставинами російсько-української війни, ситуація змінилася в напрямку все більш активного включення громадян до процесів управління. Crowd-технології все активно застосовуються і при використанні думки громадян у процесі вдосконалення правових актів, що дозволяє здійснити трансформацію практики звичайного коментування на активне залучення людей до вивчення проектів нормативних документів у формі безпосередньої роботи з текстом. За допомогою crowd-технологій на місцевому рівні також вдосконалюється інститут громадської експертизи рішень органів місцевого самоврядування, які торкаються публічних інтересів.

Провідними суб'єктами crowd-технологій у в системі місцевого самоврядування виступають фахівці, члени експертного співтовариства, які можуть професійно оцінити методи реалізації місцевої політики, залучені ресурси та наслідки передбачуваних або вже прийнятих органами місцевого самоврядування рішень, тобто проводити їх експертизу щодо відповідності інтересам територіальних громад, обґрунтованості та можливості реалізації.

Проте реальні механізми залучення як безпосередньо громадян, так й їх представників-експертів до оцінки прийнятих рішень зараз розроблені недостатньо. Безсумнівно, у низці нормативно-правових актів містяться загальні положення, що створюють основу громадянської участі. Однак, по-перше, відсутня законодавча база для проведення такої експертизи. Наявні проекти законів щодо різних форм громадського контролю та експертизи попри триваллий розгляд так і не набули статусу законів.

По-друге, навіть незважаючи на наявність низки механізмів, що забезпечують можливість участі громадян у розробці рішень органів місцевого самоврядування, в процесі реальної взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями, при проведенні опитувань громадської думки, здійсненні різного роду моніторинрів, існують численні соціальні бар'єри, що ускладнюють їхнє використання населенням.

По-третє, джерелом організації crowd-технологій в умовах місцевого самоврядування може бути лише властиве більшості громадян бажання

захистити власні інтереси, реалізувати свої потреби. Але, як показує практика, саме це недостатньо чітко виражене з низки наступних причин:

– збереження настанов, відповідно до яких багато громадян продовжують ставитись до місцевого самоврядування як до влади, що відчужена від них, поширеність високого рівня утриманських настроїв. Подібні світоглядні настанови особливо поширені у провінції – малих містах, селищах, селах. Це формує свого роду глибинний пласт обмежень для змін, що відбуваються. Суспільство спирається на «моноцентристський» образ влади, апелюючи переважно до її вищих рівнів;

– відмова значної частини населення від участі в обговоренні суспільних проблем. Багато громадян зазвичай включаються до суспільно-політичного процесу лише на «активній» («телевізійній») стадії великих виборчих кампаній, з метою «легітимації» влади на новий термін її повноважень. За їхніми рамками вони вважають за краще обмежуватися вирішенням особистих повсякденних проблем, досить байдуже сприймаючи все те, що в них не вкладається;

– поглиблення різних видів соціальних нерівностей, що відтворюються у практиках розподілу власності та доходів, у доступності до стратегій покращення свого становища, у сприйнятті людьми життя загалом. Соціальні нерівності стимулюють поширення конфронтаційності та нетерпимості, перешкоджають досягненню згоди на рівні територіальних громад. В таких умовах руйнується громадянська солідарність, посилюється атомізація соціуму.

Таким чином, перешкоди, що ускладнюють включення громадян до управління, досить значні, і вони не можуть не позначатися на перспективах впровадження crowd-технологій на рівні місцевого самоврядування. Проте очевидними є позитивні наслідки розвитку crowd-технологічних практик. До них належать:

1. Невеличкі витрати. Crowd-технології – порівняно дешеві технології, тому що здебільшого всю необхідну роботу виконують професіонали чи аматори на безкоштовній основі.

2. Простота реалізації crowd-проекту. Виконання завдань crowd-проектів здійснюється за допомогою відносно нескладних процедур, зазвичай це відбувається через соціальні мережі або певний сайт.

3. Доступ до результатів роботи та інформації практично необмеженої аудиторії дозволяє швидко виробити оптимальні рішення місцевих проблем.

4. Можливість залучення талановитих людей як з територіальної громади, так й з поза її меж, що дозволяє розробляти креативні ідеї.

5. Гарантія того, що кожен займатиметься своєю справою, завдання виконуватимуть люди, що мають відповідну до справи кваліфікацію.

Отже, основою crowd-технологічних проектів є талановиті люди, які бажають добровільно витратити свій час на обговорення актуальних проблем територіальної громади, які прагнуть не стільки заробити гроші, як отримати моральне задоволення від своєї діяльності.

Слабкою стороною crowd-технологій є те, що успіх crowd-проекту багато в чому залежить від якості взаємозв'язку між населенням та органами місцевого самоврядування. Однак ці зв'язки у багатьох випадках є неефективними. Крім того, crowd-технології передбачають нестандартні інструменти фінансування проектів та висування нових ідей, що індукують соціальний інтерес. А це вимагає, насамперед, наявності таких ідей, маркетингових

навичок творців проєктів тощо. Тобто це означатиме, що ці методи підходять далеко «не для всіх».

Ще одним недоліком crowd-технологій є те, що у разі реального функціонування цього методу потрібна велика кількість часу для «просіювання» значної кількості відповідей та пропозицій від людей, які хотіли б взяти участь у crowd-проєктах. Завантажені функціональними обов'язками посадові особи місцевого самоврядування не можуть, по великому рахунку, якісно провести цю роботу.

Нарешті, не можна не враховувати, що ці методи поступово з неминучістю витіснятимуть традиційні види зайнятості, тим самим знищуючи робочі місця, що, безсумнівно, буде викликати негативну реакцію службовців, які залишилися без роботи.

Одним із найскладніших питань організації crowd-технологій в місцевому самоврядуванні є мотивація громадськості. Більшість дослідників говорить виключно про матеріальну винагороду успішних учасників crowd-проєктів у бізнес-організаціях. Наприклад, це можуть бути товари в обмін на фінансування або певна фінансова винагорода найкращому учаснику. Такого підходу, зокрема, дотримуються Френк Клаїман [26], Бенджамін Бедерсон [23]. Але при розробці та реалізації соціальних проєктів, що становлять основу crowd-технологій у місцевому самоврядуванні, матеріальні чинники мотивації практично виключаються. Тут важливу роль мають відігравати інші мотиви. Так, Габрієла Казаї зазначає, що мотивацією може бути бажання учасників набути «соціальний статус» або виконання завдання заради розваги [25]. Ці мотиви співвідносяться з вищими рівнями класичної піраміди потреб Абрахама Маслоу – шанс заслужити визнання спільноти, самореалізація та актуалізація власних навичок.

Однією з ключових характеристик, що супроводжують crowd-технології, є анонімність. Звичайно, соціальні мережі не гарантують абсолютної анонімності, але часто створюють її ілюзію. Анонімність, або уявлення про її можливість, затребувана у «crowd», а тому в класичних концепціях crowd-технології сприймаються як важлива частина мотивації «неформалізованої громадськості». Однак ми вважаємо, що на рівні місцевого самоврядуванні в Україні цей мотив не є очевидним.

Більшість з дослідників вказують в якості ініціатора crowd-технологічної активності компанію (комерційну або некомерційну). Але Джеф Хау стверджує, що ініціатором може виступити будь-який інститут чи організація [24, р. 38].

Однак для місцевого самоврядування в умовах України найімовірніший сценарій пов'язаний з ініціацією проєктів органами місцевого самоврядування. Значно рідше, хоча такий варіант й є найперспективнішим, цю роль відіграють інститути громадянського суспільства. Але ініціація crowd-проєктів місцевим самоврядуванням викликає низку витрат, пов'язаних із тим, що органи місцевого самоврядування користуються відносно низькою довірою «неформалізованої громадськості». Особливо це притаманно кризовим періодам. Криза довіри – це соціально агресивне середовище, яке роз'їдає взаємозв'язки між суспільством і владою: суспільство охоплює політична апатія, яка має вираз в тому, що органам влади найчастіше важко отримати у соціальному середовищі необхідний відгук, навіть для реалізації безперечно корисного проєкту [14].

Як і будь-яка соціальна технологія, crowd-технології можуть бути розчленовані на етапи. Виділимо як етапи соціального проектування в межах crowd-технологій наступні:

1. Формулювання та розуміння практичної проблеми, що пов'язана з необхідністю задовільнити виникаючі суспільні потреби у змінах.
2. Отримання соціальних відомостей за допомогою дослідження досвіду перетворення соціальної дійсності, а також подібних до змісту crowd-проектів. На цій стадії проектування передбачається формування гранично повної інформаційної бази проблемної ситуації.
3. Систематизація та накопичення соціальної інформації, що завершується поясненням доцільності та можливості використання crowd-технології, формуванням концепту проекту та формулюванням його змісту.
4. Встановлення основних умов та вимог до соціальної технології.
5. Створення колективу.
6. Формування робочого плану та програми з виконання crowd-проекту.
7. Реалізація самого проекту.
8. Аналіз соціальної технології за критеріями: а) ефективності процесу; б) ефективності рекомендованих нововведень; в) правдивості остаточних результатів.
9. Проведення crowd-технології.

Crowd-технології у місцевому самоврядуванні є особливим методом впровадження суспільних відносин у бюрократичні практики, здійснення яких можливе при вирішенні наступних завдань:

– стимулювання та організація висування думок на основі використання заохочувальних інструментів. Досить очевидним є факт, що при використанні адекватних для людини стимулів діяльності та за відсутності суворого контролю особистості надається значна незалежність для прояву творчої активності та ініціативи. Формуючи режим, що сприяє вибору правомірної соціальної поведінки, crowd-технології сприяють реалізації місцевих проектів;

– залучення активних мешканців до процесу розробки вирішення місцевих проблем, що дозволяє не лише розробляти муніципальні програми як результат спільної діяльності органів влади та суспільства, але й збільшити рівень контролю виконання прийнятих рішень та ефективність управління на рівні територіальної громади;

– пошук та підбір кращих учасників crowd-проекту та формування відкритої експертної спільноти на основі індивідуального внеску кожного у вирішення спільного завдання. Слід передбачити певний мінімальний фільтр для недопущення непрофесіоналів. Здійснення цього завдання дасть можливість сформувати ефективні соціальні «ліфти», потреба у яких гостро відчувається майже у кожній територіальній громаді;

– відбір найкращих ідей та пропозицій самими учасниками за допомогою обробки, збору та аналізу даних, що дає можливість обробляти масиви відомостей та дозволяє заощадити великі суми бюджетних коштів.

Можна визначити умови, які є необхідними для роботи з crowd-технологіями в практиці місцевого самоврядування. До них, зокрема, належать:

– нормативно-правове забезпечення crowd-технологічної діяльності. Розвиток ефективних crowd-практик нерозривно пов'язано з наявністю реально діючої нормативно-правової основи, що закріплює основні принципи, форми, суб'єкти та об'єкти crowd-практик, взаємну відповідальність учасників тощо.

Crowd-проекти часто підпадають під критику за нестачу системності, яка є наслідком апеляції до практично неорганізованої та необов'язкової маси виконавців. Усунути цей недолік можна лише шляхом удосконалення нормативно-правової основи громадянської участі, яка багато в чому сприятиме відсіканню інформаційного шуму, що породжується масою ідей та коментарів, які надходять від crowd-сорсерів;

– узагальнення досвіду (позитивного чи негативного) використання crowd-технологій на рівні територіальної громади, регіону та країни в цілому. Аналіз реальних crowd-практик дозволить виявити основні проблеми та визначити перспективи їх вирішення. Крім того, наявність позитивного досвіду та його поширення є важливою складовою мотивації громадян до активності;

– коректне визначення об'єктів crowd-технологій, тобто виявлених соціальних та економічних проблем, що торкаються широких верств населення. Crowd-технології, як форма громадянської активності, мають стати інструментом захисту суспільних інтересів, які агрегуються та акумулюються громадянами в результаті консолідації за мережевим принципом. При цьому надзвичайно важливим є визначення найбільш значущих напрямів соціально-економічного розвитку територіальної громади, формування спільності інтересів;

– інституціоналізація громадського актора, зацікавленого у crowd-технологіях. Crowd-технології представляють собою не просто форум, на якому учасники у нерегульованому режимі формулюють свої питання, зауваження та пропозиції, і навіть не традиційний механізм зворотного зв'язку, а організаційно та методично впорядковану модель взаємодії організації з ініціативними користувачами чи зацікавленими групами населення. Формування таких груп є складним процесом самоорганізації та консолідації місцевого співтовариства на основі спільності цінностей та інтересів;

– формування у населення громадянської компетентності. Вона виступає у вигляді соціокультурних, ціннісно-ментальних, власне професійних, морально-етичних та інших знань, навичок та умінь, що мотивують індивідуальну та групову активність особистості;

– забезпечення інформаційної доступності практик, що пов'язані із прийняттям рішень органами місцевого самоврядування, а також з адміністративними послугами, що надаються ними, комунальними установами та підприємствами. Реалізація crowd-практик на місцевому рівні безпосередньо пов'язана з наявністю у суб'єктів об'єктивної інформації про діяльність влади, прийняті рішення та місцеві проблеми;

– прояв лояльності органів місцевого самоврядування до організації роботи за моделлю crowd-технології, готовність їх керівників та службовців до співпраці з громадськістю. Надзвичайно важливим є наявність у представників органів місцевого самоврядування сприйняття населення як реального суб'єкту управління, партнера у сфері вирішення суспільних проблем та завдань, що не створюють перешкоди адміністративній діяльності, але надають реальну допомогу органам влади, особливо в тих ситуаціях, коли останні виявляють власну неспроможність або відчувають дефіцит діяльнісних та інтелектуальних ресурсів;

– забезпечення можливістю доступу до мережі Інтернет;

– формування інтегрованих програм для органів місцевого самоврядування заснованих на принципах вільного програмного забезпечення.

Ефективні crowd-технології у місцевому самоврядуванні повинні мати наступні характеристики:

– відкритість доступу до управління. Відкритість – символ взаємної довіри, без якої у сучасному світі не може функціонувати жодна система врядування. Всупереч твердженням, які час від часу зустрічаються, що відкритість знижує рівень безпеки управлінських структур, необхідно відзначити наступне: при обмеженні доступу громадян до управління негативні наслідки для соціальної системи є не менш значущими, ніж при недотриманні вимог безпеки. Зрозуміло, відкритість не означає, що слід порушувати правила безпеки, наприклад, пов'язані із захистом персональних даних;

– спрямованість на дію. Crowd-проекти завжди є максимально цілеспрямованими. При їх розробці невизначеній групі інтернет-користувачів ставиться конкретне завдання, що передбачає отримання пропозицій, відповідей, порад, які мають конкретний, прикладний характер і в силу цього мають цінність.

Таким чином, crowd-технології у місцевому самоврядуванні виконують низку соціально значущих функцій.

1) Інформаційна: акумулювання громадськістю актуальної інформації з тих чи інших проблем місцевого розвитку, пошуку, аналізу та систематизації цієї інформації.

2) Контрольна: однією з переваг crowd-технологій є ефект громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, що є процесом, при якому громадянське суспільство бере участь у визначенні основних напрямів розвитку територіальної громади, здійснює перевірку та постійне спостереження за їх реалізацією, проводить моніторинг, громадські дослідження та розслідування, громадську експертизу, а також бере участь у вирішенні інших суспільно значущих питань з метою спонукання влади стати на позицію визнання людини, її прав та свобод найвищою цінністю.

3) Навчальна: у процесі здійснення crowd-проектів громадянин набуває як нових знань про форми, технології та способи громадянської участі, так і знання в галузі вирішення конкретних соціально-економічних завдань та проблем.

4) Комунікативна: постійна взаємодія суб'єктів та об'єктів crowd-практик сприяє налагодженню «зворотного зв'язку» між населенням та органами місцевого самоврядування. Більш того, інформаційний обмін є одним із необхідних елементів підвищення міжособистісної та інституційної довіри.

5) Інноваційна: вона орієнтована на пошук нових шляхів розвитку територіальної громади, які пропонуються самим місцевим співтовариством з урахуванням специфічних особливостей та традицій території. У формальному відношенні йдеться про побудову принципово нових відносин у системі «влада – громадськість», що спираються на суб'єкт-суб'єктну парадигму управління.

У перспективі crowd-технології у місцевому самоврядуванні мають бути інституціоналізовані. Під інституціоналізацією crowd-технологій розуміється процес формалізації даної практики в процесі вирішення суспільно значущих завдань за допомогою їх нормативного регулювання, створення організаційних структур, що забезпечують їх застосування, регламентацію та легітимацію громадською думкою. Безперечно, це досить тривалий процес, перспективи якого визначаються як об'єктивними, і суб'єктивними чинниками.

Значною мірою ці перспективи визначаються станом crowd-потенціалу територіальної громади. Crowd-потенціал є комплексом взаємопов'язаних позицій та опорних ідей, що розкривають основи найбільш ефективних підходів до підвищення соціальної активності громадян, які визначають цілі, завдання, принципи та методи управління процесом впровадження crowd-технологій в практику управління територіальною громадою. У структурі crowd-потенціалу територіальної громади можна виокремити здатність до crowd-технологічної діяльності; готовність до crowd-технологічної діяльності; поінформованість про зміст crowd-технологій та їх механізми; ступінь організованості суб'єктів crowd-технологій.

Ми виходимо з того, що crowd-технології є комплексом можливостей, які дозволяють залучити людей до вирішення публічних проблем на основі їх добровільної та найчастіше безоплатної участі. Повною мірою crowd-потенціал територіальної громади можна розкрити через такі його дві ключові корисні властивості.

По-перше, здатність суб'єктів (громадян, посадових осіб місцевого самоврядування) до crowd-технологічної діяльності. Це індивідуально-психологічні особливості особистості, що забезпечують успіх у реалізації crowd-технологій. Здібності не зводяться до знань, умінь і навичок, що є у людини. Здатність до громадянської активності є змістовною категорією, що є результатом процесів громадянської освіти, соціалізації, самоідентифікації. Специфіка здатності до використання crowd-технологій полягає у поєднанні таких знань, навичок, комунікацій, які дозволяють людям діяти успішно у громадянському суспільстві, в умовах представницької та деліберативної демократії. Тому авторка вважає, що в структурному відношенні здатність до crowd-практик включають сформованість у суб'єктів crowd-проекту компонента, який може бути визначений як когнітивний і який втілюється у поінформованості населення, по-перше, про діяльність органів місцевого самоврядування; по-друге, про crowd-технології та можливості, які вони надають. Не маючи такої інформації, громадянин не може адекватно оцінити перспективи своєї участі, можливості реалізації під час такої участі власного інтересу. Умовно цей компонент можна поділити на два елементи: поінформованість про організацію управління та поінформованість про crowd-технології. До компонента «здатності» ми включаємо також наявність досвіду участі у розробці та реалізації crowd-проектів, на базі якого можна свідомо та достатньо професійно реагувати на нові оферти. При цьому ми вважаємо за необхідне розглядати здібності до crowd-технологічної діяльності не лише стосовно громадян, але й щодо керівників та працівників органів місцевого самоврядування.

По-друге, готовність представників влади та населення до участі у crowd-проектах. На особистісному рівні готовність визначається внутрішнім станом суб'єкта (окремого індивіда чи групи індивідів), що забезпечує успішне здійснення ним діяльності.

Готовність до crowd-технологічної діяльності має загальні властивості готовності людини до діяльності, але їй притаманні певні особливості, які дають підстави розглядати її як специфічний вид професійної готовності.

В сучасних умовах готовність до участі в crowd-технологічній діяльності не просто є суб'єктивною реакцією людини, а є складним механізмом трансформації цінностей у реальні дії, що полягає у застосуванні індивідами осо-

бистісних та групових здібностей до ефективної реалізації в практичній діяльності соціальних, професійних та інших знань, навичок та умінь, обумовленої особистісними якостями як результатом процесу соціалізації щодо вирішення суспільних проблем. Трансформація готовності до реальних практик активності безпосередньо пов'язана з переходом від традиційного до зрілого громадянського суспільства і з процесом громадянської соціалізації.

Готовність до участі у crowd-технологічній діяльності складається з кількох елементів. По-перше, це зацікавленість у добровільній участі щодо вирішення суспільних проблем, яка відображає фундаментальні потреби особистості. По-друге, це наявність у громадян соціетальних цінностей, а також взаємна довіра. Для громадян – довіра до органів влади, які дозволяють безконфліктно співпрацювати з контрагентами та відгукуватися на пропозицію органів місцевого самоврядування. Для посадовців – довіра до громадян. Без такої довіри добровільна діяльність стає неможливою.

Проблема впровадження crowd-технологій в практику місцевого самоврядування є не стільки технологічною, як соціокультурною і політичною. Саме тому її вирішення багато в чому залежить від цінностей учасників. Цінності значною мірою визначають структуру та зміст практик громадянської активності. При цьому вони представлені на різних рівнях соціальної організації: цінності та ціннісні орієнтації щодо інших людей (міжособистісний), а також цінності та ціннісні орієнтації щодо влади (інституційний).

Формування сприятливих умов реалізації crowd-технологій вимагає зміцнення міжособистісної взаємодії на основі соціетальних цінностей, які істотно змінюють якість місцевого співтовариства. Сутність соціетального суспільства полягає у визначенні зобов'язань для учасників, що впливають із принципу їхньої лояльності [18]. Спираючись на даний підхід, ми вважаємо, що місцеве соціетальне співтовариство постає як система міжгрупових та міжособистісних відносин в територіальній громаді, що заснована на усвідомленні їх учасниками спільності цінностей, інтересів, на взаємній підтримці та лояльності у досягненні суспільно важливих завдань.

Соціетальні цінності – це цінності, у яких відбивається значущість феноменів, що визначають консолідацію територіальної громади. До них, зокрема, належать: солідарність, довіра, справедливість.

1) Солідарність – спільність інтересів, однакостайність, взаємозалежність, взаємопов'язаність, спільна відповідальність. Солідарність можна визначити як принцип соціального існування, що передбачає об'єднання ресурсів та можливостей суб'єктів відносин для досягнення спільних цілей, при цьому інтереси кожного із суб'єктів перебувають у рівновазі з інтересами спільноти [16]. У контексті процесу реалізації crowd-практик солідарність слід розглядати як механізм соціальної саморегуляції, самозбереження та саморозвитку колективного організму, який дозволяє максимально використати можливості всіх членів соціуму для вирішення спільних проблем.

2) Однією з найважливіших інтегруючих сил у суспільстві є довіра. Як відомо, довіра – це внутрішнє почуття віри у щирість і порядність вчинків оточуючих, що має вираз у впевненості в тому, що члени суспільства будуть уважними та чесними до потреб один одного. Соціальна довіра призводить до взаєморозуміння та співпраці між громадянами у суспільстві [15]. Ми вважаємо, що довіра є передумовою розвитку практик громадянської активності та готовності до колективних дій.

3) Далі, справедливість – це основний принцип суспільства, що характеризує цінності та взаємини між членами соціуму, які засновані на чесності, гуманності, повазі один до одного й як наслідок це зміцнює солідарні зв'язки в суспільстві та сприяє суспільній угоді. Головна мета справедливості полягає у створенні та підтримці соціального порядку, стабільності та збільшенні значущості критеріїв соціальної рівності в суспільстві [5]. Однак, крім особистісного розуміння того, що в суспільстві існує чесність та порядність, існує і деяке колективне усвідомлення соціальної справедливості. Якщо більшості громадян притаманне однакове сприйняття, то це суспільство запрограмоване на спокійний та стабільний розвиток. Але якщо у суспільстві складається впевненість у тому, що сформована система соціальних відносин, система розподілу суспільного багатства, міра відшкодування за корисну працю є несправедливими, то в суспільстві зростатиме громадська напруженість, збільшуватимуться конфліктні ситуації, загострюватимуться соціальні протиріччя, вирішення яких буде може призвести до революційних перетворень.

Таким чином, соціетальні цінності визначають правила всього суспільства, а не індивідуальної та групової поведінки людини, які лежать в основі звичаїв, традицій та культур народів та пов'язані з певною сферою суспільного життя. Соціетальні цінності згуртовують індивідів та групи індивідів у єдине функціональне ціле.

По-третє, готовність до crowd-технологічної діяльності визначається мотивацією (наявністю внутрішніх спонукальних причин вклучення у crowd-проекти). Мотивація до використання crowd-технологій вклучає різні компоненти: емоційне і психологічне підтвердження, потреби, сформованість інтересу, розуміння мети, сутність і сенси дії тощо. Мотиваційний фактор відіграє одну з основних ролей у процесі crowd-технологічної діяльності. Відсутність належної мотивації породжує відчуження соціальних інститутів. Відчуження має прояв як на емоційному рівні (байдужість, втома), так і на змістовному: невіра в успіх, розбіжність уявлень про загальний інтерес, недовіра до влади та соціальних активістів. До цього додається відсутність досвіду спільних дій, досвіду вибудовування домовленостей, визначення цілей та засобів для їх досягнення.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, підсумовуючи можна зробити такі висновки.

1) Crowd-технології у місцевому самоврядуванні є соціальними технологіями залучення «неформалізованої громадськості» до управлінського процесу на основі публічної оферти, що здійснюється органами місцевого самоврядування і передбачають використання інтелектуального потенціалу мережевих співтовариств для вирішення суспільно значущих проблем без укладання трудового договору.

2) Crowd-технології у місцевому самоврядуванні це також специфічні технології публічно-приватного управління, запровадження цивільних відносин у бюрократичні практики. При цьому у змістовному відношенні слід розрізняти дані технології вклучають crowd-сорсинг, crowd-фандінг, crowd-рекрутинг, crowd-крешен тощо. Використання цих та інших видів crowd-технологій у місцевому самоврядуванні дозволяє вирішувати такі важливі для територіальних громад завдання як залучення населення до прийняття управлінських рішень; залучення коштів громадян до розробці crowd-проектів

на добровільній основі за допомогою інформаційних технологій; пошук талановитих професіоналів у громаді; створення нових crowd-проектів силами «неформалізованої громадськості».

3) Реалізація crowd-технологій як проявів публічно-приватного управління передбачає наявність низки умов, необхідних для їх запровадження у практику місцевого самоврядування. До них належать: нормативно-правове забезпечення crowd-технологічної діяльності; узагальнення досвіду (позитивного чи негативного) crowd-технологій; коректне визначення об'єктів crowd-технологій; інституціоналізація громадського актора, зацікавленого у crowd-технологіях; формування у населення громадянських компетентностей як властивостей індивіда, соціалізованого під впливом громадянського суспільства; забезпечення інформаційної доступності практик, пов'язаних із прийняттям рішень органами місцевого самоврядування, а також щодо адміністративних послуг, що надаються ними та комунальними установами й підприємствами; прояв лояльності органів місцевої влади до організації роботи за моделлю crowd-технологій, готовність їх керівників та службовців до співпраці з громадськістю; формування інтегрованих програмних продуктів для органів місцевого самоврядування, що ґрунтуються на засадах вільного програмного забезпечення.

4) Структура crowd-потенціалу територіальної громади формується з двох основних компонентів: здатності та готовності населення й органів місцевого самоврядування до участі у crowd-технологіях. Здатність включає інформованість про організацію управління та інформованість про crowd-технології, яка має вираз в поінформованості суспільства та органів влади про можливості реалізації crowd-проектів на рівні територіальної громади. Готовність складається із зацікавленості в добровільній участі у вирішенні суспільних проблем, соціетальних цінностей населення та органів місцевого самоврядування і наявності у них мотиваційних причин до участі у crowd-проектах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ганущин С. Н. Теоретико-методологічні аспекти застосування краудсорсингу та краудфандингу в практиці публічного адміністрування. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 81–90.
2. Гвоздецький А. М. Краудсорсинг в громадянському суспільстві: сучасні механізми прямої демократії. *Публічне право*. 2014. № 2. С. 301–307.
3. Голка В. Є. Політичний краудфандинг: сутність, види, переваги використання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2015. Вип. 17. С. 82–87.
4. Грабчак О. В. Краудфандинг як інноваційна технологія в соціальній роботі. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна*. 2016. Вип. 26. С. 36–45.
5. Димова О. В. Соціальна справедливість як якісний складник політичних трансформацій в Україні. *Політикус*. 2018. Вип. 3. С. 27–32.
6. Динник І. П. Технології краудсорсингу в громадянському суспільстві: сучасні механізми партисипативної демократії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 21–22. С. 119–123. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.21-22.119](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.21-22.119)
7. Дунаєв І., Кудь А. Конструювання майбутнього для України: від інтуїтивного пророцтва до наукового синтезу. *Вісник післядипломної освіти. Серія : «Соціальні та поведінкові науки»*. 2020. Вип.12 (41). С. 142–159. (дата звернення: 16.06.2023). DOI: [10.32405/2522-9931/2522-9958-2020-12\(41\)-142-159](https://doi.org/10.32405/2522-9931/2522-9958-2020-12(41)-142-159)

8. Карий О. І., Панас Я. В. Краудсорсинг як інструмент менеджменту: приклади вирішення місцевих проблем. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Проблеми економіки та управління.* 2016. № 847. С. 213–219.
9. Ковбасюк Ю. В. Краудсорсинг як інструмент публічної влади. *Актуальні проблеми економіки.* 2016. № 4. С. 349–357.
10. Косенко О. П., Старицька Н. Ю. Краудсорсинг – новий метод сучасних маркетингових технологій. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва.* 2013. № 67 (2). С. 93–98.
11. Кравцов О. Використання краудсорсингу в сучасному державному управлінні. *Державне управління та місцеве самоврядування.* 2014. Вип. 4. С. 15–23.
12. Марченко О. С. Краудсорсингові технології управління знаннями інноваційної фірми. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія : Економічна теорія та право.* 2013. № 2. С. 276–278.
13. Нищенко О. В. Краудсорсинг як сучасний управлінський інструмент. *Економічні науки. Серія : Облік і фінанси.* 2014. Вип. 11 (2). С. 231–237.
14. Палагнюк Ю. В. Соціальна довіра до органів публічної влади як фактор розвитку громадянського суспільства. *Публічне управління та регіональний розвиток.* 2021. № 13. С. 699–725.
15. Пахомова Т., Рокотянська А. Соціальна довіра до органів публічної влади як категорія соціального управління. *Соціально-економічні проблеми і держава.* 2019. Вип. 2. С. 146–154.
16. Пержун В. Соціальна солідарність: сутність, консолідаційні можливості для українського суспільства. *Релігія та соціум.* 2013. № 3–4. С. 201–207.
17. Полторак К. А. Управління маркетинговими комунікаціями в епоху крауд-технологій. *Маркетинг і менеджмент інновацій.* 2015. № 3. С. 66–75.
18. Радченко О. В., Радченко О. О. Онтологічна сутність та антропологічна природа соціетального феномену державної влади. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Державне управління.* 2018. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadsdu_2018_2_9 (дата звернення 20.06.2023).
19. Рожук Я. В. Нова хвиля розвитку маркетингу в дослідженнях технології краудсорсингу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки.* 2015. Вип. 14 (3). С. 141–144.
20. Рудь О. В., Снитюк О. І., Бережна Л. В. Краудфандинг: сутність, види та перспективи його використання в Україні. *Економіка. Фінанси. Право.* 2017. № 6 (2). С. 28–33.
21. Ситник Н. І. Краудфандинг: нові можливості та тренди. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки.* 2018. Вип. 31. С. 187–192.
22. Філіппова В. Д. Краудфандинг як спосіб залучення громадян до вирішення питань місцевого розвитку. *Вісник Херсонського національного технічного університету.* 2021. № 2. С. 170–177.
23. Bederson B. V., Quinn A. J. Web workers Unite! Addressing Challenges of Online Laborers. In: Proceedings of the 2011 annual conference extended abstracts on Human Factors in Computing Systems, CHI '11. Vancouver, 2021. URL: <https://dl.acm.org/doi/10.1145/1979742.1979606> (дата звернення: 20.06.2023)
24. Howe Jeff. Crowdsourcing: Why the Power of the Crowd Is Driving the Future of Business. Crown Publishing Group: NY, 2008.
25. Kazai G. In Search of Quality in crowdsourcing for Search Engine Evaluation. In Proceedings of the 33rd European conference on Advances in Information retrieval. Berlin, 2021. P. 165–167. URL: https://www.researchgate.net/publication/284980661_In_search_of_quality_in_crowdsourcing_for_search_engine_evaluation (дата звернення: 20.06.2023)
26. Kleemann F. G. Voß, K. Rieder. Un(der)paid Innovators: The Commercial Utilization of Consumer Work through Crowdsourcing. *Science, Technology & Innovation Studies.* Vol. 4, No. 1, July 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/42632427_UnderPaid_Innovators_The_Commercial_Utilization_of_Consumer_Work_through_Crowdsourcing (дата звернення: 20.06.2023).

Стаття надійшла до редакції 04.07.2023 р.

Стаття рекомендована до друку 20.08.2023 р.

Sokolik L. O.,

post-graduate student of the Department of Public administration and Regional studies,
Institute of Public Service and Management, Odessa Polytechnic National University,
1, Shevchenko av., Odesa, 65044, Ukraine

e-mail: sokoliklarysa@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7436-9749>

KEY FACTORS OF USING CROWD-TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF UKRAINIAN LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES

Abstract. The purpose of the article is to provide a conceptual justification of the factors, conditions, and limitations regarding the implementation of crowd technologies in the activities of local self-government bodies.

It has been established that crowd technologies in local self-government are social technologies that involve the engagement of «informal public» in the governance process through a public offer made by local self-government bodies. These technologies utilize the intellectual potential of online communities to address socially significant issues without entering into an employment contract.

It is defined that crowd technologies in local self-government are also specific public-private management technologies that introduce civil relations into bureaucratic practices. In this regard, it is important to distinguish various types of these technologies, including crowd-sourcing, crowd-funding, crowd-recruiting, crowd-creation, and so on. The utilization of these and other types of crowd technologies in local self-government allows for addressing important tasks for territorial communities, such as involving the population in decision-making processes, mobilizing citizen funds for voluntary development of crowd projects through information technologies, searching for talented professionals within the community, and facilitating the creation of new crowd projects by the «informal public».

It has been proven that the implementation of crowd technologies as manifestations of public-private management requires a set of necessary conditions for their integration into the practices of local self-government. These conditions include:

- 1.Regulatory and legal support for crowd technological activities.
- 2.Generalization of experience (positive or negative) with crowd technologies.
- 3.Accurate identification of crowd technology objects.
- 4.Institutionalization of a public actor interested in crowd technologies.
- 5.Formation of civic competencies among the population as individual qualities socialized under the influence of civil society.
- 6.Ensuring informational accessibility of decision-making practices by local self-government bodies and administrative services provided by them, as well as by communal institutions and enterprises.
- 7.Demonstration of loyalty by local authorities towards organizing work according to the crowd technology model and the willingness of their leaders and officials to collaborate with the public.
- 8.Development of integrated software products for local self-government bodies based on the principles of open-source software.

It is argued that the structure of crowd potential in a territorial community is formed by two main components: the capacity and readiness of the population and local self-government bodies to participate in crowd technologies. Capacity includes awareness of the organization of governance and knowledge of crowd technologies, which is reflected in the societal and governmental understanding of the possibilities for implementing crowd projects at the community level. Readiness consists of the interest in voluntary participation in addressing social issues, the societal values of the population and local self-government bodies, and their motivational reasons for participating in crowd projects.

Keywords: *local self-government, decentralization of governance, management technologies, crowd technologies, e-governance.*

REFERENCES

1. Hanushchyn, S.N. (2015). Theoretical and methodological aspects of crowdsourcing and crowdfunding implementation in the practice of public administration. *Efficacy public administration*, vol. 43, 81–90 [in Ukrainian].

2. Hvozdetyskiy, A.M. (2014). Crowdsourcing in civil society: the modern mechanisms of direct democracy. *Public law*, 2, 301–307 [in Ukrainian].
3. Golka, V. (2015). Political crowdfunding: the nature, types, benefits of using. *Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Political Sciences and Teaching Methodology of Socio-Political Disciplines*, vol. 17, 82–87 [in Ukrainian].
4. Hrabchak, O.V. (2016). Crowdfunding as an innovative technology in social work. *Collection of scientific works of Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko. Series: Social and pedagogical*, vol. 26, 36–45 [in Ukrainian].
5. Dymova, O.V. (2018). Social justice as a qualitative component of political transformations in Ukraine. *Politicus*, vol. 3, 27–32 [in Ukrainian].
6. Dynnyk, I.P. (2020). Crowdsourcing technologies in civil society: modern mechanisms of participative democracy. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, no. 21–22, 119–123. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.21-22.119](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.21-22.119) [in Ukrainian].
7. Dunayev, I., Kud, A. (2020). Building the future for Ukraine: from intuitive prophecy to scientific synthesis. *Bulletin of Postgraduate education. Social and Behavioral Sciences Series*, is. 12(41), 142–159. DOI: [10.32405/2522-9931/2522-9958-2020-12\(41\)-142-159](https://doi.org/10.32405/2522-9931/2522-9958-2020-12(41)-142-159) [in Ukrainian].
8. Karyy, O.I., Panas, Ya.V. (2016). Crowdsourcing as management tool: examples of solving local problems. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series: Problems of economics and management*, no. 847, 213–219 [in Ukrainian].
9. Kovbasiuk, Y.V. (2016). Crowdsourcing as an instrument of authority. *Actual problems of economics*, no. 4, 349–357 [in Ukrainian].
10. Kosenko, O.P., Starytska, N.Yu. (2013). Crowdsourcing is a new method of modern marketing technologies. *Bulletin of the National Technical University «KhPI». Series: Technical progress and production efficiency*, no. 67(2), 93–98 [in Ukrainian].
11. Kravtsov, O. (2014). Using of crowdsourcing in modern public administration. *State administration and local self-government*, is. 4, 15–23 [in Ukrainian].
12. Marchenko, O.S. (2013). Crowdsourcing technologies of knowledge management of an innovative firm. *Bulletin of the National University «Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise». Series: Economic theory and law*, no. 2, 276–278 [in Ukrainian].
13. Nyshenko, O. (2014). Crowdsourcing as the modern management instrument. *Economic sciences. Series: Accounting and finance*, is. 11(2), 231–237 [in Ukrainian].
14. Palagnyuk, Yu.V. (2021). Social trust in public authorities as a factor in the development of civil society. *Public administration and regional development*, no. 13, 699–725 [in Ukrainian].
15. Pakhomova, T., Rokotianskaya, A. (2019). Social trust in public authorities as a category of social governance. *Socio-Economic Problems and the State (electronic journal)*, vol. 21, no. 2, 146–154 [in Ukrainian].
16. Perzhun, V. (2013). Social solidarity: essence, consolidation opportunities for Ukrainian society. *Religion and society*, no. 3–4, 201–207 [in Ukrainian].
17. Poltorak, K.A. (2015). Management of marketing communications in the era of crowd-technology. *Marketing and Management of Innovations*, no. 3, 66–75 [in Ukrainian].
18. Radchenko, O.V., Radchenko, O.O. (2018). Ontological Essence and Anthropologic Nature of the Societal Phenomenon of State Power. *Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: Public administration*, vol. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpsdu_2018_2_9 (data zvernennya 20.06.2023) [in Ukrainian].
19. Rohzyk, Y.V. (2015). The new wave in development marketing research crowdsourcing technology. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*, vol. 14(3), 141–144 [in Ukrainian].
20. Rud, O.V., Snytyuk, O.I., Berezhna, L.V. (2017). Crowdfunding: essence, types and prospects of implementation in Ukraine. *Economy. Finances. Right*, no. 6(2), 28–33 [in Ukrainian].
21. Sytnik, N.I. (2018). Crowdfunding: new opportunities and trends. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*, vol. 31, 187–192 [in Ukrainian].
22. Filippova, V.D. (2021). Crowdfunding as a way of involving citizens in solving local development issues. *Bulletin of the Kherson National Technical University*, no. 2, 170–177 [in Ukrainian].
23. Bederson B. B., Quinn A.J. Web workers Unite! Addressing Challenges of Online Laborers. In: Proceedings of the 2011 annual conference extended abstracts on Human Factors in Computing Systems, CHI '11. Vancouver, 2021. URL: <https://dl.acm.org/doi/10.1145/1979742.1979606> (data zvernennya: 20.06.2023)

24. Howe Jeff. Crowdsourcing: Why the Power of the Crowd Is Driving the Future of Business. Crown Publishing Group: NY, 2008.

25. Kazai G. In Search of Quality in crowdsourcing for Search Engine Evaluation. In Proceedings of the 33rd European conference on Advances in Information retrieval. Berlin, 2021. P. 165- 167. URL: https://www.researchgate.net/publication/284980661_In_search_of_quality_in_crowdsourcing_for_search_engine_evaluation (data zvernennya: 20.06.2023)

26. Kleemann F., G. Voß, K. Rieder. Un(der)paid Innovators: The Commercial Utilization of Consumer Work through Crowdsourcing. *Science, Technology & Innovation Studies*. Vol. 4, No. 1, July 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/42632427_UnderPaid_Innovators_The_Commercial_Utilization_of_Consumer_Work_through_Crowdsourcing (data zvernennya: 20.06.2023).

The article was received by the editors 04.07.2023.

The article is recommended for printing 20.08.2023.